

Bokhyllan Prima spretighet

■ Jag tycker om att läsa Kjell Westö (bilden). Hans ömsinta reflektioner och omsorgsfulla formuleringskonst är nog barn av hans flerspråkighet. I nyutgivna klippboken "Sprickor" (Albert Bonniers

förlag) är det främst journalisten Kjell Westö som träder fram. Boken innehåller 71 texter och krönikor: tidigare publicerade, delvis omarbetade, i några fall på svenska för första gången.

Samlingen sträcker sig från 1986 och framåt. Träffsäkra vardagsreflektioner om ny

teknik varvas med eftertänk-samma självinsikter, samtids-händelser, naturskildringar och resereportage. Spretigt men välskrivet, en bok som jag hade älskat att hitta i hyrstugans bokhylla under en regnig sommarsemester.

Bäst är texterna om hemstaden Helsingfors – som ju

Kjell Westö också har speglat i en fin romankvartett. Han älskar sin stad med alla dess skavanker och kantstötta människor. Jag blir rörd snarare än förförd – och önskar mig en Malmöskildrare med samma tillgivenhet och insikt.

ÖSTEN ROSVALL

ARKIVFOTO: FREDRIK SANDBERG 2009

Byn Kufr Bir'im ligger fyra kilometer söder om den libanesiska gränsen. Där levde muslimer, kristna och judar sida vid sida innan staten Israel etablerades. Kufr Bir'im rensades i början av november 1948 – några månader efter att staten Israel hade utropats.

ARKIVFOTO: OKÄND FOTOGRAF 1948

Israeler firar med dans i Salama.

ARKIVFOTO: BENO ROTHENBERG 1948

Bakom taggtråd i al-Ramle.

ARKIVFOTO: DAVID ELDAN 1948

Palestinska fångar i al-Ramle.

ARKIVFOTO: BENO ROTHENBERG 1948

Palestinier på flykt.

ARKIVFOTO: BENO ROTHENBERG

Bilderna talar för sig själva, men Azoulay ramar också in dem med korta, koncisa texter. De berättar om sådant som att en israelisk minister under 1948 deklarerade att han "kan förlåta våldtäkt, men inte annat, mer allvarlig beteende" i samband med att palestinska byar intogs. Men för att komma helt till sin rätt borde boken ha tryckts i storformat i stället för A5, som gör att man ofta måste ta till förstöringsglaset för att se bildernas detaljer.

Trots att Azoulay vet att hon kom-

mer att utmålas som landsförrädare sparar hon inte på krutet: konsekvent kritiserar hon processen kring statens bildande och myterna den omgärdas av. Men hon är inte ensam. Hennes bok tillkom efter en utställning av den judisk-israeliska gruppen Zochrot. Gruppen, vars namn betyder "minnas", arbetar för att uppmärksamma Nakba i det israeliska samhället genom att bland annat anordna resor till palestinska byar och sätta upp skyltar med de arabiska originalnamnen. På Zochrots hemsida finns

"Genom 214 svartvita fotografier målar sedan Azoulay upp en historia som aldrig förr har kunnat beskådas så naktet..."

en imponerande stor databas med fakta över alla palestinska byar som existerade före 1948: vad de hette, var de ligger, hur många som bodde där, vilka judiska bosättningar som byggdes där, och så vidare.

Ilska och sorg väller över en när alla bilder har betraktats och boken är slut. Det är då jag återvänder till Azoulays inledningsstycke om hur alla palestinska flyktingar en dag ska återvända till sina hem; om hur hon hoppas på att den äldre flyktinggene-

rationen lär den yngre att ta vara på den gamla byggkonsten så att allt kan byggas upp igen, inte på exakt samma plats, men åtminstone i hemlandet.

Nycklarna som hängt runt flyktingarnas halsar i 63 år förklarar vad flyktingfrågan är: nyckelfrågan för en lösning på Palestinakonflikten. Israeliska dissidenter som Ariella Azoulay och grupper som Zochrot har en avgörande roll att spela för att nyckeln en dag ska kunna vridas om.

SHORA ESMAILIAN
frilansjournalist